

ERDELYI ÉLET

tartalom:

Az élő Marx

**Az arany és gazdái hazátlanul
bolyonganak a világban**

Esetek egy nap rendőri krónikájából, melyek örökre letűnnek a holnappal

»Soha nagyobb kár ne érje a Clr-t«

Szerző: az Élet. — Szereplők: a leleség, a férj és a gyerek, akiről kiderül, hogy semmi köze sincs a szülőkhöz

Bridzs-csaták, mint élet-halálharcok a mindennapi kenyérért

**Ember, akit elsodort a haldokló kultúra
Jogügyi irodát nyitott egy kiszabadult legyenc**

A város eltemeti a temetkezési vállalatokat

**Magyar Párt nem volt, hanem lesz! —
mert lennie kell! — A Magyar
Otthonból kitették az iljusági tagozatot**

Jazz

egyes városi szövetkezési vezérképviselete
Vajda Béla
A R A D,
No. 1
Str. Alexandri

Bul. R. Maria

Vidéki urinőknek

legkényelmesebb, ha ruhájukat

K R E B S

festő és vegytisztítóhoz viszik, közel a villamoshoz és a vidéki autóstállomással szemben van. **Arad**, volt Boros Béni-tér 51. Fiók : v. Deák Ferenc-uca.

Bevásárlás előtt tekintse meg

Szántó es Komlós

ruhanagyáruház szenzációs kirakatait. — Mélyen leszállított áruk. Mérték utáni rendelések gyorsan, pontosan és megbízhatóan eszközöltetnek. Szenzációs nagy raktár iskolaöltönyökben.

ARAD, Színházépület.

— A „REGGEL” —

kiadóhivatala fokozottabban óhajtja t. olvasótáborának érdekeit szolgálni, ezért kéri, hogy

ha valaki előfizetni akar,

ha valakinek címváltozása van,

ha nem kapja a lapot,

ha a kézbesítő körül panaszja van :

forduljon rögtön a „Reggel” kiadóhiv.-jához. Str. M. Nicoara I.

Mindennemű fűszer és csemegeárunk

legjobb minőségben, legolcsóbban

ÉLES

fűszer- és csemegeüzletében o—o

ELŐFIZETÉSI ÁRAK :

Egyes szám ára 20 lei

Magyarországon 60 fillér

Jugoszláviában 5 dinár

Csehszlovákiában 4 c. k.

Amerikában 1 évre 6 d.

.....
Előfizetési árak egy évre: vállalatoknak, nagykereskedőknek és külföldre 1000 lei, magánosoknak 600 lei, nyugdíjasoknak, köztisztviselőknek 300 lei.

.....
Orvosi hírek: hasábonként 50 lei. Gyászjelentések: egész oldal 4000 lei, féloldal 2000 lei.

Megjelenik minden hó 1-én, 11-én és 21-én. Hirdetések közvetlenül a kiadóhivatalhoz küldendők be, vagy bármelyik hirdető iroda útján is feladhatók. A hirdetések díja szövegoldalon 8 lej, hirdetés oldalon 6 lej, — négyzetcm.-ként. Nyílttér rovatban 50 lei, szövegközti részben 32 lei a sordíj. Ünnepi számokban a hirdetések és egyéb közlemények ára 50 százalékkal magasabb. Amely közlemények végén szorzójel (x) van, fizetett közlemények vagy kiadóhivatali hírek.

Szerkesztőség : v. Szent László-uca 2. — Telefon 520.

Szerkesztőségi órák : d. e. 8—10-ig, d. u. 4—6-ig. ARAD.

Kiadóhiv. és nyomda : v. József-fhg-u. Csanádi-pal.

Fényképes igazolványokkal ellátott tudósítók és kiadóhivatali megbizottak: Bucureşti, Cluj, Timişoara, Oradea, Brasov, Satu-Mare, Tg-Mures

Az élő Marx

(Beküldött kézirat).

(Arad.) Az 1883 év februárjában Marx állapota rosszra fordult. Tüdejében daganat keletkezett. A tizenöt hónap óta orvossággal telített testben az orvosságok teljesen hatás nélkül maradtak. A beteg napról-napra soványodott, az orvosok azonban nem adták föl a reményt és azt hitték, hogy van még segítség. A vég egész váratlanul érkezett el. Március 14-én a déli órákban Marx Károly nyugodtan, fájdalom nélkül elszenderült karosszékében.

Március 17-én temették el Marxot felesége sírjába. Csak kevesen álltak körül a nyílt sirt: Engels, Lessner és Lochner a régi kommunista szövetségből; Franciaországból Lafargue és Longuet, Németországból Liebknecht, a tudományos világot egy vegyész és egy zoológus képviselték.

A highgatei temetőben sírja fölött Engels, a holtig hű barát beszélt. Ő mondotta, hogy Marx-szal a legnagyobb élő gondolkodó szünt meg gondolkodni és hogy Marx két hatalmas fölfedezésével örök időkre beírta nevét az emberi haladás történetébe. Fölfedezte az emberi történelem fejlődéstörvényeit és megjelölte a kapitalista termelési rendszernek és az általa teremtett polgári társadalomnak sajátos mozgási törvényét. De ez még fele sem volt az egész embernek. A tudomány az ő szemében a forradalmi hajtóereje volt s különös örömet érzett, amikor olyan fölfedezésről értesült, amely a technikába vagy a történelembe forradalmi uton nyult bele.

Mert Marx elsősorban forradalmár volt. Igazi élethivatását abban találta, hogy így vagy amúgy közreműködjek a kapitalista társadalom és az általa teremtett berendezések ledöntésén és a modern proletariátus fölszabadításán. Mindezekért Marx korának legjobban gyűlölt és legjobban megrágalmazott embere volt. És mégis

halálakor millió forradalmár munkás tiszteli, szereti és gyászolja őt.

Igy szólott a hü barát.

És azóta — ötven esztendő óta — a hívők és tanítványok milliónyi serege lépett frontba a munkásosztály fölszabadításáért, követte a halhatatlan mester ujjmutatásait, merített munkájából, élete példájából, célkitűzéseiből bizodalmat és bátorságot a nagy műhöz, amelyet nem egy ember végez el, amelyet nem zseniális vezetők stratégiai tervei döntenek el, hanem a proletariátus milións seregének fölszabaduló vágya.

*

Az élő Marx az, akit ma a világ proletariátusa ünnepel. Nem a highgatei temető halottja, hanem a tanító, az utmutató és a lelkesítő, akinek minden sorában és minden irányításában választ találunk a tegnapi, a mára és — a holnapra is.

A fascizmus eszeveszettsége, a lumpenproletariátus örjögése, a burzsoázia feneketlen fizető vágya tiz esztendő minden munkásvédő, szociálpolitikai, emberréformáló eredményéért fizet most Németországban. Erről a munkáról azt hitték és azt hittük, hogy — végső eredményeket ad. Fizet gyilokkal, fizet terrorral, vérrel és a munkásosztály sikereinek erkölcsi megbecstelenítésével. A történelmi események ismétlődnek, az 1848-iki francia forradalom leverésének másnapján ugyanez volt a kép. És a fiatal, alig harmincesztendő Marx, a „Neue Rheinische Zeitung“-ban odaáll a párisi forradalom bukott hősei mellé és megírja róluk a legfelségesebb himnuszt prózában, olyat, hogy amikor a német proletariátus szenvedéseire a méltó kifejezéseket keressük, Marx, az élő Marx szavai tolnak ajkunkra. „A párizsi munkásokat agyonnyomta a tulerő, de nem verte le őket.

Legyűrték a munkásságot, de legyőzöttek mégis az ellenfelek.

A brutális erő pillanatnyi eredményének ára a februári forradalom minden képzelődésének és hitegetésének elpusztulása, a francia nemzet szétszakadása két nemzetté, a birtokosok és a munkások nemzetévé. A köztársaság trikolórja már csak egy szint hord : a legyőzöttek színét, a vér színét. Vörös köztársasággá lett“.

Vagy, amikor ugyancsak a német eseményeken tünődve, kutatjuk, hol, ki, mit hibázott el. felel nekünk az élő Marx, „A forradalom és ellenforradalom“ című munkájában. „Ha megverték bennünket, rajta, kezdjük újra a dolgot és a valószínűleg fölötte kurta pihenőben, amely a mozgalom első felvonásának vége és a másodikának kezdete közé esik, végezzünk el egy nagyon sürgős munkát: tanulmányozzuk ama okokat, amelyek szükségképen fölidézték az iménti mozgalmat és leveretését. Ezeket az okokat ne keressük a vezetők egyikének vagy másikának törekvéseiben, tehetségeiben, hibáiban, tévedéseiben vagy áruulásában, hanem a forradalmi rázkódtatástól megrendült nemzetek mindegyikének általános társadalmi állapotáiban és létföltételeiben.“

Igy lát, így ítél és így mutat irányt az élő Marx, aki annál elevebb, minél jobban készülnek a marxizmus végső temetésére. Megdönthetetlen és lebirhatatlan immár mindaz, amit közgazdasági műveiben, elsősorban a „Kapital“-ban leszögez. Nincs már senki, még odaát sem, azok között sem, akik minden eszközzel a marxizmus megsemmisítésére törnek, aki el tudna zárkózni az alapvető megállapítások befogadásától. Ki merne ma még szembeszállni Marx értékelméletével? Ki merné kétségbevonni, hogy a munka, minden tőkeképzés alapja, az egyetlen értéktermelő faktor és hogy a kapitalizmus gazdagsága, hatalma — és majdani bukása — abból az értéktöbbletből ered, amelyet a termelőeszközök birtokában a munkásnak időntuli dolgoztatása révén a proletariátusból kisajtol? Ki merné mondani, hogy megállhat az a társadalmi rend, amely nem teremti meg a rendes munkáhozadékhöz való jogot és hogy a társadalmi és gazdasági fejlődés törvényei nem azok, amelyeket Marx megállapított?

A gép brutális erővel szorítja ki a munkást, a gépiesülés meghozta az ipari, erkölcsi és politikai forradalmat és a termelő erők átalakulása teljes erővel mutat a szocializódás felé. A Hitlerbandák bezárhatnak nagy áruházakat, szembehelyezkedhetnek a társadalmi fejlődés irányzatával — de csak a történelem mérlegén mért egyetlen pillanatra.

Van, letagadhatatlanul van állandó tőkeakumuláció, a nagy üzem terjeszkedik a vissziny rovására. A céhek állapotát hasztalan próbálják akárki visszaállítani. A társadalmi fejlődés erői sokkal mélyebbről hatnak, semmint hogy külső eszközökkel akadályokat lehetne gördíteni. Már a versenykapitalizmus is elavult forma. A liberalizmus bajvivői hiába dörögnek.

A nemzeti jövedelem mind kevesebb kézben egyesül és velük szemben a vagyontalanok egyre nagyobb tömege áll. A központosulás folyamata föltartóztatlanul halad és a jelenlegi válság csak ritkítja, de nem dönti meg a nagyvagyon egyeduralkodóit.

Volt idő, a föllendülés ideje, amikor a marxizmus épületének egyik oszlopáról, az elnyomorodás irányzatáról kételkedve beszéltünk. Amikor azt hittük, hogy ez a megállapítás a múlté, mert a bér gyorsabban emelkedik, mint az élelmiszerek ára. Hol vagyunk már a békevéeknek ettől a fölületes kétkedő megállapításától? Milliós munkanélküli tartalékseregek marsolnak az éhhalál felé, nők, gyermekek ijesztő nyomora, valósággal az uccára vert proletárszázvezrek bizonyítják, hogy igen, a kapitalizmus irányzatában benne foglalatik az elnyomorodás irányzata is és hogy időleges föllendülési szakaszok csak megtörhetik, de nem szüntetik meg ezt az irányzatot.

És ki tagadná éppen ma, a fascizmus és a hitlerizmus évtizedében, hogy a társadalom gazdasági alapja szabja meg kényszerűen a jogi és politikai szerkezetet és hogy új társadalmi formák úgy keletkeznek, hogy a termelő erők összeütköznek a termelő viszonyokkal. Igen, a kapitalizmus végső fölkomlásának ebben a szörnyű színjátékban szinte sorról-sorra, szinte pontról-pontra igazolódnak Marx megállapításai.

A szocializmus nem istenit és nem a kinyilatkoztatót tiszteli és ünnepli Marxban. De tiszteli és ünnepli iránymutató tudóst, a példaadó életű ember, a forradalmi gondolkodót, a szenvedés iránt fogékonyat, akire valóban ráillik Hutten mondása: „Isten olyan kedéllyel terhelte meg, hogy a közönséges fájdalom jobban fáj neki s jobban a szívébe vág, mint másnak.”

Lehet-e méltóbb szavakkal emlékezni róla, mint ahogy a nagy barát emlékezett, aki már akkor tudta, hogy Marx és a marxizmus a szibériai steppéktől a spanyol félszigetig, az egyenlítőtől a sarkvidékek fog hívőket szerezni, lehet-e másképp emlékezni róla mint ezzel a mondattal:

„Neve és műve évszázadokon keresztül fog élni”.

Az arany és gazdái

hazátlanul bolyonganak a világban

(Arad). „A világból nem lehet kiszaladni”. Habár sokan megpróbálkoztak már vele. Ahasvérustól Trockijig, sőt Piccardig, de eddig még maradéktalanul senkinek sem sikerült. Ugylátszik azoban, ez nem intó példa, sőt ellenkezőleg, egyre többen próbálkoznak vele.

A hajóstársaságok már a vitorlás korszakban is mindent elkövettek, hogy pénzes utasaiknak a lehető legnagyobb kényelmet biztosítsák, de mégsem a személyszállítás volt a főüzletük, amelyen meggazdagodtak, nagygyá lettek, hanem más üzletág. Egy hajórakomány gumi Délamerikából, vagy fahéj Indiából: már régebben is lényege, lelke volt a hajóvállalkozásnak, sokkal inkább, mint az emberszállítás. Az ősi gályák ideje óta nem változott lényegében ez a helyzet. Volt idő ugyan, amikor az emberszállítás jól kifizetődött, de a haszon tetemes része akkor sem a luxusutasok jegyeinek árából, hanem a fődélközi tömegek pénzéből adódott. Amikor ezer-, tizezer-számra szállították a sovány német földek egyreduzzadó emberfölségeit, a nagyobb napszámra és kevesebb robotra áhító románt, ezerholdak alján föld nélkül fulladozó föld- és magyarokat Észak- és Délamerika széles és nagy fantáziákat gyűjtő területeire, gyáraiba.

Ez a konjunktúra azonban hamar elmúlt, ország, föld és gyár elfogyott és a fődélközi utasok száma is. De fogyott a teherszállítvány is és a hajóstársaságok luxus- és teherhajói mind nagyobb számban és egyre aggasztóbb tonnatartalommal heverték kihasználatlanul a kikötőkben.

De jött a luxusutazás láza.

Gyárak, farmok gép- és buzaszállítványai egyre keve-

sebb mennyiségben utazhatnak más országokban, hát utrakelnek helyettük, azok tulajdonosai. Ráérnek, pénzük van hozzá. Még van, tehát utrakelnek földek, bányák, gyárak tulajdonosai. Hogy hová mennek, maguk sem tudják, csak fölülnek a luxushajókra és mennek cél nélkül. És egyre többen mennek, mert az igazgatósági irodákban nemigen akad elfoglaltság. A gyárak kihültek, a raktárak tömve vannak és a gazda elme egy célnélküli kékutazásra.

Olvassuk, hogy a luxusutazás láza tört ki az egész világon. A luxushajók mostanában állandóan zsufoltan szelik az óceánokat, a pénz és vagyon tétlen népe minden elképzelhető kényelemmel fölszerelt hajókon csavarog a tengereken.

A közgazdasági özönvíz modern Nőé-bárkái ringanak az óceánok habjain

és népe a hajószalónok jazzbandjeinek melódiáiba, táncba, flörtbe és alkohalmámorba fullasztja céltalan bujdosásának szorongó érzését. Érti, hogy utja céltalan, illetve utazásának valódi célja az volna, hogy szeretne kiszabadulni a világból, de ezt önmaga előtt is titkolja.

Csak rikoltson a saxofon, perdüljön a tánc, csattogjon a kártya, gyöngyöző pezsgő mámore hadd borítson rózszinü fátyolt a jövő elé, amelynek sötét gomolygásából ugysem tud semmit kiolvasni.

Semmi jót.

Nem ő kezdte, a milliomos névezítarány kezdte. Néhány hónappal, sőt esztendővel megelőzte gazdáját.

Az arany, amely megunta magát a bankok páncélszekrényeiben, hisztériás félelem jött rá és elindult új hazát keresni. Biztonságos új hazát.

Először azt hitte, hogy ez Párisban van és oda ment. De a párisi szállás nem tetszett neki, tovább vitte nyugtalansága és Svájcba ment, onnan meg Londonba.

És nyugalmas otthont sehol sem talált és hontalanul bujdosott tovább aranyöfensége. Sehol sem érezte magát biztonságban, üldözési mánia tört ki

**Tavaszi női és férfi szövet-
ujdonságok megérkeztek.**

Legjobb
minőségek.

I. SCHUTZ

posztóáruházában.

Legolcsóbb
árakon.

Kérem kirakataimat megtekinteni !!

rajta, bármilyen erős, biztos páncélszekrénybe rendezték be új lakosztályát, rövid ottlét után továbbrohant.

Az utóbbi időben, még néhány hónappal ezelőtt úgy találta, hogy mégis csak a legjobb otthon és kezdett visszaömleni oda, ahonnan elindult, Amerikába. Gyötörte a honvágy, de hiába tért haza, nyugalmát már nem találta meg. Két héttel ezelőtt eszébe jutott Kanada, ott még nem járt, remélte, hogy ott enyhülést, nyugalmat talál. Oda azonban nem juthatott el.

Pedig minden előkészületet megtettek már az elutazására, a kibérelt hajó ott állott már Newyork kikötőjében, a diszkiséret is fölvonult — olvashattuk a külföldi lapokban —, a rendőrsztagok páncélaútos, gépfegyveres sorfala már fősorakozott elvonulásának útján, bizalomgerjesztően, — és mégsem mehetett. Az utolsó pillanatban lefújták arany öfensége utazását, akár csak valami autokrata uralkodóét, akire anarchisták lesnek. Kanadába már nem mehetett el az arany, fogoly lett otthon, úgy tett tehát mint az üldözött ember, otthon kereste magának a buvóhelyet.

A bankok páncélszekrényeinek királyi birodalmából lopva kiosont és elrejtőzött ismeretlen rejtekheiyeken, öreg harisnyaszárakba, zsigori, vidéki ládába.

Elbujt, mint valami körözött gonosztevő.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Arany és gazdái nem találják helyüket széles e világon.

Arany öfensége bujkálva menekült lett, gazdája peddig luxus-hajók céltalan tengeri kóborló.

Hol állnak meg, hol találnak pihenést?

Találnak-e?

Románia legrégibb és legelőkelőbb sörmárkája:

BRAGADIRU

Vezérképvisélet Aradváros és megye részére, valamint Temesmegye és Temes-

(=====) vár részére: (=====)

Flóra rum és likörgyár r. t.

Tel. 141. Arad, Bul. Reg. Ferd. 33. Tel. 141.

Vegyén részt az Erdélyi Élet

országos riportpályázatán !

ESETEK

egy nap rendőri krónikájából, melyek örökre letűnnek a holnappal

(*Temesvár.*) A hivatalos órák végeztével, délután 2 órától másnap reggel 8 óráig a város egész rendőri területén történő eseményekről szóló bejelentések a prefektura központi ügyeletén futnak össze. Telefonon, írásban, jelentésekben, személyes megjelenés révén, panaszok előadásában ide torkollik minden, ami a város életében valami rendellenest jelent. A város lélegzik, életsorok és fejlődéstörténetek nevetnek és zokognak életében. Egyetlen estén a központi ügyeleten Temesvár három szivhangjára lettem figyelmes. Ezek voltak:

1.

Fiatal háztartási alkalmazott áll a korlát előtt. Pirosposztság színét még nem hervasztotta le a konyha gőze, szeme olyan, mint a megriasztott gyereké és halkán, feltörő sirása őszintének hat itt is, ahol cégéres büntevők színészkedései mindennel szemben fölkeltek a bizalmatlanságot.

— Tessék engem lecsukni, mert megloptam a gazdáimat. Azért jöttem, hogy könnyitsek a lelkiismeretemen. Tessék legalább két hétre lecsukni.

Kikérdezéskor elmondja, hogy egy tisztviselő-családnál volt alkalmazásban és onnan ruha- és selyemszertartományokat vitt el, amelyeket azután eladott. Amikor afelől faggatják, hogy hol adta el a lopott holmikat, dadogni kezd és eláll a hangja.

Majd holnap eszembe jut — feleli végül.

Amikor az őrizetescellába vezetik és leül a padra, a rendőr rászól:

— Ha nem lesznek sokan, le is fekhet, hogy kipihenje magát.

— Köszönöm a jóságát — válaszolja.

Az ügyeletvezető intézkedésére detektív indul a megadott címre és nagy meglepetést kelt, amikor háromnegyed óra mulva azzal a jelentéssel érkezik vissza, hogy a tisztviselő-családnál a leány három hónapig volt,

szorgalmas, derék és teljesen megbízható magaviseletet tanusított, semmi holmi sem hiányzik és csak azért bocsátották el, mert a családfőntartó anyyira összezsugorodott, hogy *takarékoskodás miatt el kellett küldeni.*

Már szundikált a leány, amikor fölzavarták és újból kihallgatták. Hamarosan beismerte, hogy nem mondott igazat. Jóformán utolsó baniig minden keresetét hazaküldte, mert otthon nagy a nyomor, sehol sincs munka és most, hogy 15-én kikerült a helyéből, 1-ére állást ígértek neki.

Már volt is bemutatkozni, de nem volt pénze és így szállás hiányában arra gondolt, hogy arra a két hétre — 1-éig — becsukhatja magát.

Nem akartam rossz lenni! — mondja és büntetlenül bűnös szemében megint megjelennek a könnyek, mert *elérhetetlen álom má vált számára a szállást adó cella.*

2.

Féllábu embert állít elő az egyik korcsmából a rendőr. Verekedett, botrányt okozott.

— Rokkant vagyok. Ellőtték Galiciában a lábamat. Asztalos voltam. Az iparomat ott kellett hagyni. Megpróbálkoztam mindennel. Semmi sem sikerült, Az első műlábam, amelyet az államtól kaptam, jó volt, de tönkrement. A másodikkal nem bírok, *nehéz és fölsebezte a csontomat.* Nincs pénzem, hogy ujat csináltassak. Mindig lejjebb kerültem és rászoktam az italtra. Keserűségemben. Egy félévre rikkancsigazolványt kaptam, de amit kerestem, kis pénz, mindig elittam. Komiszár ur, ember akarok lenni! *Szoktassanak le az italról. Tessék engem a bolondok házába csukni egy félévre,* tudom, hogy ott nincs egy csöpp bor sem. Ha félévig nem innék, leszoknék, megint rendes ember lennék. Komiszár ur, könyörgök, tessék engem megmenteni. Nem voltam rossz ember soha. Magamat nem is bánám, de félek, hogy ha így megy tovább, kárt teszek valakiben!

És akadozó nyelvvél, nehezen zihálva meséli tovább nehéz életét és rimánkodik, hogy szállítsák be a tébolydába, hogy leszokják az italról, amelynek élvezetére rávitte a nyomor, a keserű rokkantélet.

3.

Telefonjelentés érkezik arról, hogy az egyik külvárosi uccában, a lakásában gyanus körülmények között, hirtelen meghalt egy idős köztisztasági munkás. Kiküldik a rendőrorvost és amikor visszaérkezik, jelentése megírásához fog. Érdeklődnek tőle, hogy mi történt.

— Megható eset. Ez az „idős“ ember mindössze 43 éves volt. Orosz fogságban tifuszt szerzett, tüdőbaja is volt, hirtelen rohama támadt és negyedóra alatt vége lett, megállt a szive.

Két kislány sirdogált a halottaság körül. Az éjjeliszekevényen pedig két krémes feküdt. Amikor megkérdeztem, hogy mi ez, sirva mondták el, hogy amikor rosszul lett, krémest kívánt. Szegény felesége riadtan szaladt süteményért, mert bár fáj a szive a kiadásért, nagyon megijedt férje sápadásától. A sokat szenvedett kis ember különben nagyon takarékos, derék családapa volt, *mindenét a gyerekeire költötte.* Amikor az asszony beállított a süteményekkel, a haldokló ránézett az ijedt kis apróságokra, akik fölcsillanó szemmel figyeltek az eddig csak kirakatokban

látott csemegére. A szomszédok szerint aztán így szólt:

— Egész életemben mindig szerettem volna ilyen enni, de *sohasem volt annyi fölösleges pénzem, hogy vehettem volna.* Most tudjam meg, hogy milyen az ize? Egyétek meg, kis pulyáim!

Aztán hörgött még néhányat és meghalt. A két krémes ottmaradt az éjjeliszekevényen. Sárgán, kívánatosan, illatosan, — elérhetetlenül.

„Soha nagyobb kár ne érje a Cfr-t“

(Arad). Lehet, hogy több volt. Egy vasutas tanu, aki olajszaguan és vastag bundában tesz valtomást, azt mondja, hogy lehetett harmincöt kiló is, viszont a vádlott azt erősítgeti, hogy tizenöt kilónál nem volt több. P. Gyulának hívják a vádlottat, valamikor borotvált arca volt, de ilyen műveletet már régen végezhetett rajta, ugyszintén a cipője is régen láthatott kenőcsöt. Ruházatának nyáriasságát vastag, de piszkos gyapjukendővel varázsolta télivé, valószínűen azért ilyen egyszerűen, mert nem volt nagyobb befektetése hozzá.

Egyébként nem tagadja, hogy szemet lopott a pályaudvaron. éjszaka lopta, bemászott a kerítésen, megrakta a zsákokat szénnel, de amikor ki akart menni, két őt megfogta. Aztán rendőr kezébe került, aztán fogházor kezébe. Most itt áll a bíró előtt lopás büntette miatt. Régebben hajógépész volt Temesváron, 33 esztendő, sovány és elhanyagolt, de ha egy hétig rendes ebédet ehetne, egy mázsát is fölemelne. Hajógépész, forró, dohogó kazánok közé vágyott és hideg volt az szállása, hát elment szénért. Vállalta a nagy kockázatot félzsák szénért, egy kis melegért.

A Cfr képviselője is itt van a tárgyaláson, hivatalból, az elnök megkérdi tőle, mi volt az értéke az ellopott szénmennyiségnek, amire ez szakszerűen megmagyarázza, hogy több, mint hatvan lei. Kár azonban nincs, mert a szemet visszaöntötték a zsákból, a vasutat nem érte károsodás.

— Kívánja a megbüntetését? — kérdi a Cfr képviselőjét az elnök.

— Hivatalból kötelességen a megbüntetését kívánni — feleli ez olyan hangon, mintha aktából olvasná.

— Soha nagyobb kár ne érje a vasutat — jegyzi meg halkan a hallgatóság padosorában egy ember, aki valószínűleg egynehány nagyobb panamára gondolt...

P. Gyulát elítélik tiznap fogházra és kétévi hivatalvesztésre. Az utóbbi nyilvánvalóan nem nagyon érdekli. Megnyugszik. Borostás arca földerül, négy napot már kiöltött és nemsokára tavasz lesz, nem kell fűteni és a kihült hajógépek helyett süt majd a nap.

Szerző: az Élet.

**Szereplők: a feleség, a férj és a gyerek,
akiről kiderül, hogy semmi köze sincs
a szülőkhöz**

(Arad). — Az uramat akartam boldoggá tenni — mondja az asszony.

De nem sikerült és itt áll az asszony a törvényszék bírái előtt. A vád ellene: családi állás ellen elkövetett büntett, de a család már szétbomlott, mert a férjet, K. Józsefet nem sikerült megajándékozni a nagy boldogsággal, holott ennek érdekében mindent elkövetett. A férj ugyanis boldogsága beteljesülését abban látta, ha gyermeke lesz, de a gyermek csak nem akart jeletkezni. Elmult egy esztendő, három, öt, de K. József vágya nem akart beteljesedni. Pedig ő is mindent elkövetett a gyermek érdekében: orvostól-orvosig küldte az asszonyt, majd amikor ez sem használt, néhányszor elverte.

Végre, öt esztendő után eljött a nagy nap, az asszony közölte a gyermek után tikkadó férjjel, hogy közeledik a boldogság. Az asszony bejött Aradra és három hét múlva visszatért egy fiuval s ezzel az aktussal, az emberek életében olyan ritka boldogság, megdicsőülten terjesztette ki szárnyát a kétszoba-konyhás lakás, a szatócsüzlet fölött. Lengtek a pelenkák, sivalkodott a gyermek és a férj nyakig uszott a boldogságban.

Csakhogy, uglátszik, nincsen zavartalan boldogság a földön, mert a gyermek megvolt ugyan, mégpedig fiu, de amint teltek az esztendők, az apa és anya egyre nagyobb döbbenettel látták, hogy a gyermek

csak testiekben gyarapodik, ellenben szellemiekben nem.

— Rájöttem arra, kérem, hogy a gyermek hülye — ezzel a rövid de világos meghatározással jellemzi a törvényszék előtt az apa a tragédiát.

Ezen bizony nem lehetett változtatni, hiába volt orvos, patika, villanyozás és minden egyéb gyógykezelés, a szegény fiu értelme csak nem akart megnyilni. Ellenben más titok nyilott föl az apa előtt, megállapította, hogy

a gyermek nem is az övé, hanem a felesége úgy vette egy másik anyától,

hazavitte, mint a tulajdon gyermekét és annak rendje-módja szerint meg is kereszteltette, el is könyveltette. Azért van most itt az asszony a törvényszék előtt. Amikor K. József kétségtelenül megállapította, hogy becsapták, a gyermeket nyomban visszavitte az anyjához, feleségétől pedig elvált, majd följelentette az asszonyt.

Az asszony nem is tagadja, hogy nem az övé a gyermek, hanem csak úgy vette. Azzal védekezik, hogy férje addig kizozta őt a gyermek miatt, amíg a családi béke boldogság érdekében kénytelen volt erre a merész lépésre rászánni magát

— Rengeteg pénzt öltem bele abba gyermekbe, — mondja K. József olyan hangon, mintha valami rosszul sikerült üzleti vállalkozáson uszott volna el a pénze.

Kétségtelenül ritka, tragikomikus alakja ez az ember az apaság vágyának. Hallotta, olvasta mindennap, hogy a fiatalság nem tud elhelyezkedni, hogy a kereskedők egymásután mennek tönkre és gyermekeikkel az utcára kerülnek, de neki mindenáron gyermek kellett, amire a sors nekibuzdult apaságának olyan torz fintort mutatott, amelyen még regényben is ritkán fordul elő.

Micsoda kegyetlen szatira ez arra a már kiveszőben levő kispolgárra, aki tudat alatt érzi, hogy nem tud semmi maradandót alkotni, tehát a gyermekben látja halhatatlansága biztosítékát.

Érdekes, hogy a póruljárt apát nem sajnálja seuki, amint most dühös keserőséggel vali volt felesége ellen a bíróság előtt. A tárgyalóterem közönsége kárörvendő derüvel hallgatja kudarcba fult apai vágyának keserű panaszait és a részvét az asszony felé fordul, aki verést is kapott azért, hogy nem tehetta őt boldog apává.

Az asszonyt

egy hónapi fogházra ítélik, de az ítélet végrehajtását felfüggesztik.

Az ítélet indoklása megállapítja, hogy az asszony a családi boldogság érdekében követte el a bűncselekményt.

Megnyugszik az ítéletben és második férjével derüs arccal tavozik.

J a z z

(Arad.) Nyitva a rádióm, este van. Jazzt hallgatok. Most ezt a muzsikát szeretem, ezt a harmóniátlan hangzavart, amely belesikolt a fülembe és megsebez, mint mint egy éles tőr, amit mesteri kézzel a szívem közepébe irányítottak.

A legmélyebb szomorúság jajong ebben a zenében. Az elnyomottak, a feketék ősi fájdalma és látom Afrika őserdeiben az utolsó rendet, a négerket, amint furcsa hangszereiken varázsolják ezt a kimondhatatlan mélységs fájdalmat. Hallom az orrhangu elnyújtott, vonító éneket, amely olyan, mintha kóbor kutyák vonítanak egy félelmes éjszakán és végül vad, sikoltó csattanással elvágódik ez a különös muzsika.

Ez a kor zenéje. Erre a mámorító hangzavarra járják

a haláltáncot most végig Amerikán, Európán a kergült fehérek, akiknek sápadt bőre alatt a legfeketébb lélek lakik.

Táncolj, Amerika! Táncolj, Európa. Ki tudja, meddig táncolsz és ki tudja, hamarosan milyen más muzsika dik-tálja majd lábaid ütemét. A néger lélek szállítja most neked a muzsikát, dünnyögi, sirja, ordítja a talpalávalót és te táncolsz, vonaglasz az idegen ritmusra. Magadévá teszed ezt a különös, ősi szellemet, elorzod, mind annyi minden mást, te mindenre kapható, nagy, mohó plagizátor.

Nemcsak a földet akarod, nemcsak a kincseket, a lelket is magadnak akarod. És nem veszed észre, miközben kiélt, enervált szivedbe az ősi forrás, a zuhogó gazdag forrás lobogó vérért ömleszted, nem teszed őt magadévá. Ő gyűr le téged, maga alá tapos, mint ahogy az életerősnek törvényszerűen le kell győzni a pusztulót; a gyöngét.

Amerika táncol, Európa táncol!

Mert minden csak muzsika, minden csak tánc.

Az öröm — zene, a fájdalom — zene, a kacagás — zene, a részeg kurjongatás — zene, a fájdalom sikolya — zene és a halálordítás is csak muzsika. Ha csobban a víz, ha dörren a fegyver, ha csörren a méregpohár, zene, zene mind, ez a kor muzsikája.

A részeg lokálokban végig Amerikán, Európán vonit a jazz, mint a halál kutyája és vonaglanak a meztelen párok.

Feledni, ami volt nem érezni, ami van és nem tudni, ami jön, csak beleszédülni a zenébe, ebbe a mámoros táncba, amint ahogy a lepkék rajzanak a halálos fény körül.

És mielőtt a részeg fehér ur bambu mosollyal a mámor ölébe furja fejét, indulnak már az ismeretlenség ősi homályából az elnyomottak — a négerrek.

Az igazi négerrek.

Nem a lokálok jazzdohosai ők, sem a vigyorgó táncosok, nem a gumitestű, rángatódzó mulatságos figurák, de az igazi, hatalmastestű, kemény négerrek.

Minden őserdők négerrei. Az elnyomottak, a tisztátalanok, a kiutáltak, a világ minden részein, akik eddig csak a különös muzsikát szállították megsebzett lelkük hangszerén s akikkel a fehér ur egy levegőt szivni is utált, — most emberként jönnek ők.

Még hallok a jazzt. A világ minden állomásán most éjjelfelé jazzt közvetítenek a rádiók, Néger muzsika, néger varázslat, félelmetes néger őserő.

Vigyázn!

A fehér ur táncol, vonaglik végig az utolsó éjszakán, az elnyomott, a néger, hajnalban ébred és indul az élet felé.

Jazz...

AZ ARADI KÖZLÖNY

Erdély legrégibb, legolvasottabb és legelterjedtebb napilapja!

Bridzs-csaták,

**mint élet-halálharcok a minden-
napi kenyérért**

(Arad.) A fölbomlóban levő társadalmi rend a válságon
tul már az agónia felé sorvad, mégis, különösen a polgári
rétegek intellektuális csoportjában, nagyon sokan vannak

még, akik nem ismerik föl, vagy nem akarják
tudomásul venni az osztályhelyzetükben történt
eltolódást. Hiven a középosztály külsőségeiben
megnyilatkozó „fenn az ernyő, nincsen kas“
életprogramjához, legalább a látszatot akarják
menteni és görcsösen ragaszkodnak az „uriem-
ber“ mívolthoz. Fekete zakójuk és csikos nad-
rágjuk fényesre kopott már, az ezüstcsikos nyakkendő szálai
bolyhosodni kezdenek, a galléron törések mutatkoznak, a
nyilas harisnya már többszörösen foltozott, a lakkcipő ki-
tört, de a divatkódex még mindig ott hever a párbajkódex
mellett a kopár albérlői szoba éjjeli szekrényén.

A teadélutánok elmaradtak. A lányos-házak már rég
nem rendeznek zsurokat. Megszűntek a magánházak vaoso-
rára szóló meghívásai. Nem probléma többé, hogyan lehet
kisurranni a lakásból úgy, hogy a kabátot fölsegítő háztar-
tási alkalmazott ne kapjon borravalót. A klubok tagsági di-
ját nem lehet összeszedni. Színházra nem jut, a könyv drága.
Mégis illuziót akarnak teremteni maguk köré és lu-

rabjai lesznek a korszerű tömegszenvedélynek, a
bridzsezésnek.

Nemcsak azt jelenti a játék, hogy a résztvevők körül első-
lyed a világ és

elfelejtjük a „icépitést“, a fizetéscsökkentést, az el-
mult régi életet,

hanem azt is, hogy — esetleg nyerni lehet egy új nyakken-
dőre-, új harisnyára-, új ingrevalót...

A „bridzs szalónok“ tehát pótolják a színházat, a köny-
vet, az ötórás teadélután, a tánchelyiséget, a bált, a klubot,
mert a helyiségek szépen berendezettek, modern világítótes-
tek, nehéz függönyök, kényelmes fotőjök, halk kiszolgálás és
„uri környezet“ veszik körül az elsüllyedt középosztályt. A
A játék izgalmában alig veszik észre a rojtosodott manzset-
tát, amelyen lehet segíteni, ha az ember fölhuzza könyökig

Utazás előtt

ne felejtse el megvenni az
Erdélyi Élet legújabb számát.

az ingeujját. Senki sem szólja meg, ha vacsorára két kemény tojást eszik tormával, mert hiszen mindezt csak a játék folytonossága kedvéért teszi.

A bridzs-klubok viharos zsongását és elkeseredett szenvedélyességű vitáit, amelyeket minden asztalánál hallani, megmagyarázza az a tény, hogy a zsebtárcában meghuzódó né hány lei sorsáért izgul és verejtékezik a játékos, aki szidja a partnert, mert nem tudja megérteni az ő ellenjátékát, átkozza a lapjárást, amely nem ad a kezébe a kellő számú értekeket. Amikor pedig a táblán azt kutatja, hogy hány ponttal áll jobban vagy rosszabul, mint társai, gondolatai között ott settenkedik a tervgazdálkodás, hogyan és mire használja föl majd a nyerességet. Ha peddig rosszul áll, honnan és miből pótolja a mai veszteséget.

A látszat megőrzése mellett már-már *kenyérféresket* a bridzs. Ha az általános válság megmagyarázza azt, hogy az értelmiség jelentős része hódol ennek az angol eredetű játékjárványnak, az is bizonyos, hogy menekülést és elfordulást jelent a mai élettől és jelenti az önnarkóziznak a bornál „társadalmibb” formáját. Emellett azoknak, akik a szakkönyveken és a bridzs-rovatok föladványain átrágják magukat s némi érzékkel játszanak, a játék a kezdők oktatása és gyöngébb partikban való szereplés révén a mai viszonyokhoz mérten nagyon jelentős mellék-, akárhányszor egyedüli keresetforrásuk.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ember,

akit elsodort a haldokló kultúra

(*Temesvár.*) Már elítélték ebben az ügyben. A bíróság 600 leire ítélte sikkasztás vétsége miatt. Ő belenyugodott, le is fizette és most ugyanezen ügyben újra itt van a törvényszéken. Azért, mert az ügyész később az iratokból észrevette, hogy ez a B. Ferenc előzően már büntetve volt, tehát így a sikkasztása nem vétség, hanem büntett, ami a törvényszék elé tartozik.

— Miért nem mondta a bíróság előtt, hogy maga már büntetve volt? — kérdi tőle az elnök.

— Kérem, nem kérdezték tőlem — feleli.

Elvégre érthető, ha valaki nem dicsekszik ilyesmivel, sőt szemérmesen elhallgatja, különösen a bíróság előtt, hogy egyszer már nézeteltérése támadt a törvény paragrafusával. Külömben kis, kopott ember, ruhája ezelőtt öt esztendővel nagyon jó lehetett, a szövete is finom, de az idő vasfoga már nagy foltokat mart bele. Különösen a nagykabájába, amely kissé tollas és elárulja, hogy éjszaka, mint takaró tel-

jesít szolgálatot. Könyvekről van szó, amelyeket bizományba kapott és az árával, ezerhatszáz leiel nem számolt el.

— Mert, kérem, tönkrementem — mondja.

Mondaná tovább, hogy mi történt vele, panaszkodna, védekezne, de az elnök megnyugtatta, hogy ez most már hiábavaló, lényegében most már nem védekezhet, mert a járásbírótság ezt elintézte.

— Itt arról van szó, hogy fönnáll-e a büntett — világosítja fel az elnök.

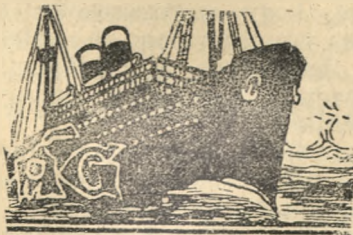
A vádlott arcán látszik, hogy nem nagyon érti, mi az a 357. szakasz, de azért eljött ide megadóan, mit tehetne egyebet. Ő csak azt tudja, hogy egyszer már elítélték a könyvek miatt, ki is fizette a 600 lei büntetést és most megint el akarják itélni emiatt súlyosabban. — Ő csak azt tudja, hogy az emberek nem akartak könyvet vásárolni, hogy ami kevés pénz mégis befolyt néha, kellett kenyérre, ennivalóra, a gyermekeknek cipőtálcálásra és a házbérre már nem is jutott belőle. Aztán ő most itt áll a rongyos kabátban, állás nélkül és nem tudja mi lesz.

Elítélik még hétnapi fogházra a pénzbüntetésen kívül. És még háromévi hivatalvesztésre. Valószínűen ez érinti a legkevésbé nem valószínű, hogy képviselő akarna lenni, vagy egyéb hasonló közhivatalra vágyva. Bizonyal inkább vágyik egy jobb kabátra, valami kis keresetre. Egy olyan könyvesboltra, amelyet nem a végrehajtó látogat, hanem a könyvvásárló.

Jogerős az ítélet, mindjárt ott is tartják. Egykedvűen veszi tudomásul, hogy az ügyész nem ad halasztást a büntetés megkezdésére, valószínűen azzal vigasztalja magát, hogy ezalatt legalább nem kérnek tőle otthon ennivalót a gyermekek. Aludni fog.

TÁRSASUTAZÁS EGYPTOMBA

A Nilus felé megyünk

Miután a filléres utazások kicsit drágának bizonyultak, ezennel megpróbálkozunk a fől filléres utazásokkal. — Első nagy társasutazásunkat Egyiptomba rendezzük, aki gyorsan jelentkezik, velünk együtt mehet a Nilus felé. — Az utírányt úgy állítottuk össze, hogy a Pleitensee, Snorvégia, Bettelstockholm, a Snordanelák, a Boszporus és Dalesztina összes szépségeit is kiélvezhessük. — Utunk Mechülétől indul és oda tér vissza. Akik még nem látták a Nilust, azonnal jelentkezzenek, mert olyan éokan mennek a Nilus felé, hogy okvetlenül előre kell megfelelő helyről gondoskodni.

Jogügyi irodát nyitott egy kiszabadult fegyenc

(Nagycsárd). Ez a R. Endre, aki a bíróság előtt áll, nem látszik hivatásos bűnözőnek, illetve az ember általában nem így képzelel el a megrögzött csalókat. Halk hangjával,

kissé mélabus fejével inkább filozófusra emlékeztet, aki borongós arcát nehéztudományu könyvek fölött sápasztotta el és nem a börtöncellákban. Puritán tudsbajusza sokkal stilosabban lengene meg egy előadóterem katedróján, mint a törvénytudó tanács előtt. Pedig a halk, sima modor, szubtilis sápadtság mögött ugyevezett „nehéz fiu” rejtőzik.

Jónéhány esztendő tült már börtönben és most néhányrendbeli csalás és okirathamisítás miatt van megint itt. A legtöbb hasonló ember a börtönben le kell, mondjon hogy szakmájában tovább működjek, de ennek ez is sikerült.

Ez az ember született csaló — mondja az ügyész és ha az ember tekintetbe veszi ezeknek a bűncselekményeknek körülményeit, elkövetésük helyét, kénytelen elismerni, hogy az ügyész nem tuzoz, amikor legutóbbi büntetését töltötte, mint foglyot az ügyészségi irodába osztották be, ahol különböző akták fordultak meg a kezén. Ezt a körülményt értékesítette és használta föl arra, hogy kiszabadulása után fölkeresse őket és ajánkozott azok elintézésére. És természetesen pénzt kért és kapott. A különös jogügyi iroda jól ment, az emberek biztak benne, fizettek neki, amig végül rajtavesztett, immár ki tudja hanyadszor.

— *Biztunk az ügyvéd urban* — mondja az egyik károsult és nem is lehet csodálkozni ezen, hiszen ennek a többszörösen büntetett előéletü embernek megtévesztő külseje van. Amint védekeznek, valósággal csillogtatja jogi tudását, amelyet börtönökbe vezető pályáján szerzett.

— A körülmények juttattak ide — mondja inkább rezignáltan, mint panaszkodva.

Lehet hogy igaza van, lehet, hogy sz-rencsésebb körülmények között ma talán neves ügyvéd volna, de valahol elcsuszott, ki tudja hol, miért. Belezuhan a börtöncellák közé és most már nem tud szabadulni. Ugylátszik, belenyugodott ebbe, hogy itt kell neki élnie.

Kétévi és kethónapi fegyházra ítélik. Megnyugszik, tudja, hogy nem kaphat kevesebbet. Az ítélet hallatára meg sem rándul az arca, nyugodtan simogatja filozófus bajuszát.

Pénzfelvételre — pecséttel ellátott hivatalos nyugta ellenében, — csak fényképes igazolványval rendelkező kiadóhivatali megbizottaink vannak feljogosítva.

Magyar Párt

nem volt, hanem lesz! — mert lennie kell! A Magyar-Otthonból kitették az ifjusági tagozatot

(Arad.) Az aradi Magyar Párt ügyeiről nem szívesen szoktunk beszámolni ezeken az igazsághoz szokott hasábo-
kon. Megszoktuk mi is úgy tekinteni a Magyar Párt aradi tagozatát, mint az aradi és aradmegyei magyarság kollektív életének egyik kifejező alakulását — s ha jól nem irhattunk róla, legalább nem irtuk meg mindazt a rosszat, amelyeket szélteben-hosszában tárgyaltak már évekket ezelőtt éppen azok az aradi és aradmegyei magyarok, akik néhány évvel ezelőtt még hitteljesen vallották a Magyar Párt tagjainak magukat. Az idő azonban mulik és viszonyaink egyre rosszabbodnak. Egy olyan organizáció felett sem mulik el az idő nyomtalanul, amelyet megteremtettek ugyan, de elleledtek benső tartalommal ellátni, — vagy, hogy konkrétebbek legyünk, — amelyet szinte szisztematikusan feledtetek el az aradi és aradmegyei magyarsággal. Az aradi Magyar Párt szervezetének anyagi és lelki alapjai abban a pillanatban végzetesen meginogtak, amidőn az ősz vezér, Barabás Béla dr. visszavonult az aktív pártéleti irányítástól; kiderült, hogy

nincs hivatott ember, aki helyébe léphetne és ugyanazzal az ügyszeretettel, ugyanazzal az önzetlenséggel és ugyanazzal a cselekvőképes kezdeményező erővel vehetné kezébe a párttagozat ügyeinek további intézését.

Egyébként is, a párt irányító csoportjai között az afrikai „tabu“ mentalitása lépett fel és terjedt el epidemikus veszélyességgel. „Tabu“ lett a párt keretein belül minden, amit nem a hivatali vezetők kezdeményeztek — viszont a hivatali vezetők nem kezdeményeztek egyáltalán semmit. Az intézőbizottsági üléseket cigaretták kéjjes csavarintgatásával

Tavaszi ujdonságok férfi és női szövetekben

valamint selymekben megérkeztek és az oktatási áron árusítjuk

SERILANA

Minorita
palota

Minorita
palota

teltek el. A Magyar Párt aradi tagozata számára nem létezett soha gazdasági nyomor, munkanélküliség, mint megtárgyalásra méltó kérdés-komplexumok: ha jött egy-egy választás, pár ambiciózus és ráérő „vezéregyéniség” újra elővette a kész-nálló kortesszólások kincsesházát és felolvasott belőle egy két szépen hangzó textust a tisztelt választópolgárságnak, s aztán, ha meglett a választás, mandátummal, vagy anélkül, — a kortesszólások kis kincsesházát újra az asztalíókba tették, ráfordították gondosan a kulcsot, — merthízen sohasem tudhatja mifelénk az ember, hogy mikor kell már megint „felébreszteni a magyarság lelkiismeretét” egy-egy újabb parlamenti, községtanácsi, kamarai vagy miegyéb-stallummal kapcsolatban, s akkor újra kezdődik a reménység pár hete. Azontul? — azontul a Magyar Párt kebelén belül legfeljebb arról esik szó, hogy kifizeti a tagdíját, illetve hogy ki miért nem fizeti: magyarságról, kezdeményezésekről, energikus akciókról, közös magyar érdekek megvédelmzéséről soha sehol semmi szó nem esett.

Nem bántottuk sohasem azt a kallódó, könnyelmű és esztelen hányavetiséget, ami az aradi Magyar Párt szervezet kebelén belül minden más helyett megnyilatkozott, mert eddigelé, ha nem is használtak az aradi magyarságnak, legalább nem ártottak. Nem ártottak közvetlenül, merthízen bármily ártalmas is egy ilyen abszolút passzív szervezetnek a pillanatnyi strukturája abból a szempontból, hogy

kiöli a tagokból az érdeklődést, a komoly munkavágyat s így lassan-lassan a közömbösség iszapmocsarába fullassza az egész intézményt,

— arra még nem volt példa, hogy a tehetetlenség elefántcsonttornyába zárkózó vezérek nyíltan ellene fordultak volna saját követésük egyik véletlenül, magától megvalósuló intézmények. Mert most ez következett el. Minden aradi magyar ember tudja, hogy a hivatalos, a felülbélyegzett és fémjelzett vezetőktől abszolút függetlenül virágzó életet hívott létre önmaga iniciatívájából az aradi magyar ifjuság, amely pár lelkes vezető tapasztalt irányítása mellett megalakította és háromszáz tagot számláló szervezetté fejlesztette ki a párttagozat keretei között megtűrten működő ifjusági és közművelődési szakályokat. Előadásokat rendeztek, melyeknek jóvedelmét a Magyar Otthon csinosisítására fordították s közben maguk is tanultak, lelkiileg, kultúr szempontokból gyarapodtak. Az aradi magyar fiatalok szinte tökéletes osztálykülönbség nélkül szokta meg és szerette meg ezeket a találkozókat, amelyeket biztató és jóleső étellel töltötték meg a Zrinyi uccai ház kongó termeit. Csakhogy...

És itt rá kell térnünk a lényegre. Ezek a fiatalok ugyanis nem voltak hajlandók arra, hogy behunyt szemmel nézzék maguk körül az életet. Ezek a fiatalok nem érték be a választási frazeológiával, nem elégedtek meg az édes semmivetés boldogító szemléletével, hanem életet akartak vinni az egész pértszervezetbe is. Fiatal, friss, bizakodó és ét-

teljes megnyilatkozások hángzottak el a tespedés uralkodó rendszer ellen. Sokakat nem elégitett és nem elégít ki ma sem az a tény, hogy a magyarság kollektív politikai és kulturális szervezetének élete mindössze abban merüljön ki évről-évre, hogy pár emberét — tisztelet az érdemes kivételeknek — álláshoz, pozíciókhoz juttassa, amely esetleg egzisztenciális anyagi forrást is jelent a kiválasztottak számára, — hogy aztán az illetők a párt, a választók felé se nézzenek többé. Joggal érezhettek felháborodást azok, akik látni voltak kénytelenek, hogy itt tulajdonképpen politikai vásár folyik és pár ember a tömegek lélekszámának árával szerez magának busás jövedelmet, — anélkül, hogy bármit is juttatna érte a magyarságnak. Ezek a fiatal aradi magyarok, akik már a történelmi sorsforduló után nőttek fel és akik a saját iránytalan sorsuk keserűségein okulva alkották meg a maguk véleményét a jelenlegi rendszerekről, nem titkolták el véleményüket arról, hogy ennek a romboló játéknak meg kell szünnie mielőbb és

vegyék olyan férfiak a kezeikbe a magyarság sorsának irányítását, akik a közért akarnak és tudnak is cselekedni.

Ezek a hangok, ezek a megnyilatkozások vezették arra az elhatározásra az aradi Magyar Párt intézőbizottságát, hogy felmondja a barátságot nyíltan is, az eredménnyel működő ifjúsági szakosztályoknak. Május elsejére felmondták az aradi magyar fiataloknak a Magyar Pártban a helyetleépítik a közművelődési szakosztályt, le a Liszt Ferenc zenekart, a Melodia dalegyesületet.

Aki kritikát mer mondani az Aeropág viselt ügyeiről, annak el kell tűnnie! —

ezt a mentalitást sugározzák a fenti tragikus intézkedések. A magyar fiatalok a Magyar Párt jóvoltából mehet vissza

A Bánáti Bankegyesület igazgatósága, felügyelő bizottsága és tisztviselői kara mély fájdalommal tudatja

Nattland Bernát

az Aradi Polgári Takarékpénztár nyugalmazott vezérigazgatója és a Bánáti Bankegyesület igazgatósági tagjának i. évi március hó 17 én történt elhunytát.

Az intézetünk érdekében több, mint három évtizeden keresztül kifejtett lelkes munkásságának emlékét mindég meg fogjuk őrizni.

Bánáti Bankegyesület R. T.

az uccára, a kávéházakba, a mulatóhelyekre — a Magyar Párt nem tarthatja többé őket házában.

Legyünk tárgyilagosaik ezek után is, merthiszen erőszakof teszünk magunkon, hogy ilyen körülmények között is higgadtak maradhassunk. Tegyük fel, hogy az aradi Magyar Párt vezetőzéje valóban nincs abban az anyagi helyzetben, hogy egy állandó párthelyiséget fenntarthatson magának, illetve tagjai számára. Lehetséges volna ez...? Minek akkor az egész Magyar párt szervezete...? Csak azért, hogy delegátusaiként egy-két ur beleszólhasson a közügyekbe, a saját szakállára...? Szerintünk minden párt elsősorban is a saját tagjaiért van s csak azután önmagáért s még azután a saját vezéréiért. Mivel a Magyar Párt aradi tagozata már évekkkel ezelőtt nagy lelkesedések közepette megalakult, évről-évre sikerült bálakat rendez, képviselők vannak mindenfelé, kérdjük: arra nem ért rá, hogy jövedelmi forrásokat, anyagi alapokat teremthessen magának...? Hát hol vannak a báli elszámolások...? Mire fordítja a Magyar Párt a tagdíjait és másegyéb jövedelmeit. — ha nem arra, hogy legeslegeső sorban is a tagjai számára teremtsen meg és tartson fenn egy helyiséget...? És vajjon mit gondolnak azok az urak, akik kiakolbolitják a párthelyiségből a magyar ifjúságot: mivel fizet meg nekik ezért a lelkiismeretlenségért a magyar ifjúság...? Lehetnek-e továbbra is vezetők...? Ilyen példával...? Állhatnak-e továbbra is az élen, amikor vezéri szerepüket semmi, de egyáltalán semilyen konkrét eredmény, amelyet a köz javáért vívtak volna ki, — nem igazolja...? BCU Cluj / Central University Library Cluj

Bizonyos, hogy az aradi magyarság nem minden aggodalom nélkül szemléli a helyzetet: hogyan tették Csáky szalmájává az ősz Vezér visszavonulása óta az aradi magyarság közös érdekeit a hozzá nem értő epigonok, balkezes és magukfelé hajló gesztusokkal dolgozó ál-vezetők. Az intézőbizottság legközelebbi ülésén végre is ki kell teregetni az aradi Magyar Párt szennyesét, — hadd jöjjön minél előbb a nagymosás, de tisztogatás folyamata. Minél előbb következik be az egészséges regenerálódás időpontja, minél hamarabb tárják ki a dohos, pipaüstös termek ablakait a tavasz friss levegője előtt, — annál egészségesebb lesz az eredmény, annál nagyobb jótéteményt cselekszenek véle azok, akik vállalják az aradi magyarság eminens érdekeinek védelmét, hogy végre is egyszer megindulhasson az alkotó munka Aradon is a magyarpárti körökben, — a munka, amely a közös érdekeket közösen szolgálja az erdélyi magyarság nemzettestén belül!

M U Z S A Y N Á L

szinházzal szemben. **Tavaszi öltönyök és kabátok. Trench-coat.** Nem gyári áru! Minden drb. saját készítmény. Mielőtt bárhol vásárol, keressen fel, Merkur bevásárlási könyvre 6 havi hitel.

A város eltemeti

a temetkezési vállalatokat

(Arad). A közelmúlt napok valamelyikén megjelent számunk egyikében szóvátettük azt a furcsa és mindenképpen kirívó körülményt, amelyet egyébként minden aradi ember igen jól tud: hogy mennyire visszaélnék a Halál elkerülhetlenségével egyes aradi vállalkozók, akik még a holta után is ezer százalékot kívánnak keresni a gyantlan emberen. Az aradi temetkezési vállalatok horribilis számláit a halott, — szerencséjére, — már nem látja, mert egyébként ha látná, nem tartjuk kizártnak, hogy ki nem lépne a koporsójából és azt a temetési vállalkozó fejéhez ne vágná. Ezzel nem akarunk sem többet, sem kevesebbet mondani annál, hogy még a holtakat is megboraszthatja az az üzletpolika, amelyet az aradi temetkezési vállalatok honosítottak meg.

Amint talán még emlékeznek rá olvasóink, a temetkezési vállalatok üzérkedéseire kendőzetlen szavakkal hívta fel a városi hatóság figyelmét az Erdélyi Élet. Intervenciónknak, amelyet lapunk nagy nyilvánossága előtt tettünk, amint hirtik, nem remélt fogantja lett.

Aradváros vezetése, amelyet egyébként is állandó pénzügyi gondok gyötörnek, látván a temetkezési vállalatok ragyogó és el nem apadható konjunkturáját, elhatározták, hogy megkísérlik megvetni alapjait egy Aradvárosi Temetkezési Intézetnek.

Amint tudjuk a példa alapján véve nem is új, hiszen a nyugati országokban számos városnak van saját temetkezési üzeme. Ezeknek a városi, általában véve pedig a községi temetkezési intézményeknek az a nagy előnyük van a nagyközönség szempontjából minden más temetkezési magánvállalattal szemben, hogy egy város erkölcsi presztízse kizárja, a szemérmetlen üzérkedési szellemet a temetkezések lebonyolításának feltételei közül, egyben pedig módot nyújt a szegényebb néposztályok számára is arra, hogy halottaikat munkáséletük alkonyán, tisztességgel és békeséggel temettethesse el.

Ebből a szempontból föltétlenül üdvös eszmének tartjuk a városvezetőség kezdeményezését. Ahogy mi Boțioc Elek dr. polgármestert ismerjük, ugyis, mint régi politikus, ugysis, mint Aradváros több évtizedes tapasztalattal rendelkező polgára, nem fogja elszalasztani az alkalmat arra, hogy végre gyarapíthassa a valóban jövedelmet hajtó városi közüzemek számát.

Aranyat, ezüstöt, briliáns ékszeret átalakít, becserél, vesz

Hartmann Kálmán

ékszerész, A R A D. Bul. Reg. Maria — (Minorita-palota).

Petrozsényba kéne menni...

— Mi van magával, Szemfülessy, dalszövegeket stilizál?

— Dehogy teszem én azt, szerkesztő ur, csak úgy egész uton maguk felé azon gondolkodom, hogy milyen jó is lenni ismert, kitűnő futballistának lenni és azután levinnének Petrozsényba, ott van ám csak igazán jó dolga a futballistának! Tejbe-vajba fűrosztik, jó állást adnak neki, dolgoznia nem kell, csak futballozni tudjon. Ez azután ideális állapot!

— Nagy az invázió mostanában a Zsilvölgyébe?

— Hát bizony egy két-kilenc futballistát szerződtek hetenként és Aradról is már kiváló játékos tette át székhelyét. Az aradi egyesület, amelynek kötelékéből távoztak, alaposan megérzi hiányukat, különösen a válogatot csapatárét, aki egyébként hatalmas összeggel tartozik egyesületének és az úgy alighanem a polgári bíróság elé kerül.

— Mi hír az aradi futballberkekben?

— A kerületi bajnokság már teljes gözzel folyik és favoritja az elmúlt héten fényes formát játszó atlétacsapat. Azt mondják a szakemberek, hogy a sárga-fehérek a két év előtti Újpest meccs óta ilyen pompásan nem játszottak, igaz, hogy — állítólag — ilyen gyenge ellenfelük sem volt azóta, mint a multvasárnapi Unirea!

— A Nemzeti Bajnoksággal kapcsolatban tud valami érdekeset?

— A tavaszi forduló még alig indult meg, de már az első meccs hatalmas meglepetést hozott, a lebecsült szebeniek ráverték a nagy favoritra, a bukaresti vasutasokra. Ez csak azt bizonyítja, hogy nincsen biztos mérkőzés már a Nemzeti Bajnokságban sem. A bukaresti CFR igen gyenge lábon áll, úgy látszik, megártott a csapatnak az a 3—4 meccs amit francia földön játszottak!

— Hát a NAC nak nem ártott a megeröltető tura?

— A váradi zöld-fehéreknek a fejük sem fájna, ha a tura csapattal állhatnának ki a Nemzeti Bajnoki mérkőzésekre. Náluk az a baj, hogy nincsen védelmük, sem fedezetsoruk. Egyetlen bekkjük van, Stettner, miután a Jasi-ban katonáskodó Sarkadit nem sikerült megszerezniök, fedezetük pedig csak Krausz és ha rendbe jön, esetlen Weichelt. Mike a Zsilvölgyébe távozott, Sternberg még a tavalyi lábtorésével laborál és a NAC vezetőség berkeiben komolyan foglalkoznak azzal a gondolat-tal, hogy Bodolát vonják hátra a fedezetsor tengelyébe, — hacsak időközben meg nem „Juhász”-odnak.

— Na, Isten vele, Szemfülessy!

— Nem, nem, kedves szerkesztő ur, bármennyire is sajnálom és méltányolom az Ön kívánságát, sajnos mennem kell, utazom le Petrozsényba, hátha lehet 1—2 ottani kiváló futballistát Aradra szerződ-tetni...

w

MŰVÉSZI ESEMÉNYEK

A HANGOSFILM VILÁGÁBAN

AVE CÉZÁR

A kereszt jegyében

Cecil B. de Mille rendezl Róma égését

A régi hatalmas császári Róma, a kétezer év előtti város, központja az akkori világnak, látszólagosan életrekelt néhány hónapra. B. de Mille legujabb hangosfilmje „A kereszt jegyében” Nero idejében a keresztény üldözésekor játszik, ezért kellett a Kr. u. 64-beni Rómát újraépíteni. A Paramount óriási szabadtérségein Hollywood közelében feltámadtak a római uccák, nyilvános és magánépületek, melyekben az akkori élet folyt. 400 munkás dolgozott négy hónapon át, míg a Film-Rómát felépítette.

A híres aréna kópiája, melyben annakidején hirhedt cirkusjátékok folytak, nyújtja talán a legnagyobb látványosságot. Hü utánzata a Circus Maximusnak, sok ezer ülőhellyel van ellátva.

Római fürdők történelmi, hü utánzata Poppaea császárné gyönyörű márványfürdője, melyben Nero vöröshaju felesége naponta ötszáz számarcanca tejében fürdött. Sylvanus történelmi pagonya is újraéledt, melyben a keresztények tartották titkos összejöveteleiket.

Említésre méltók a császár és udvara örületesen fényűző luxussal ellátott belső berendezései, valamint a börtönök és katakombák. utóbbiak autentikus utánzatai azon boltzatoknak, melyek még ma is megvannak a Vatikán alatt.

Az arénában rendezett előadásokon csapatostól szerepelnek vadállatok, oroszlánok, tigrisek, krokodilok, leopárdok, medvék és elefántok.

Külön e célra létesített fém- és ékszerárugyár gyártotta a sok száz ékszert és fegyverzetet, amelyeneket a régi Ró-

A kereszt jegyében

mában viseltek. A császár katonái és a gladiátorok fegyverzetét régiségkereskedésekből szereztek be. Érdekes az alábbi statisztika a felvételekhez szükséges fegyverekről: 120 háromlű tör, 60 gerely, 108 lándzsa, 100 rövid kés Nero testőrségének, 300 íj, 300 nyiltartó, 100 gladiátorkard és ugyanannyi háló.

A római katonák kiképzését két szakértő végezte: Ivan Ikonilow orosz generális és Clifford Mc Laglen, Victor Mc Laglen filmszínész fivére. Nem volt könnyű dolog a statisztákat a római harcosok és gladiátorok fegyverfogásaira megtanítani.

A kereszt jegyében

munka sok hónapon át teremtett, 10 perc alatt lerombolták.

Mert Rómának égnie kellett, amint a Kr. után 64-beni Roma leégett. Miután befejezték minden felvételt, Roma égését is felvették. B. de Mille jelzésére lángok törnek elő és füstoszlopok emelkednek Nero városa fölött. 4000 ember menekül a halálból, rohan az utcákon, 14 operatőr kurbliáz, míg öt perc múlva B. de Mille befejezti a felvételeket.

Utólagos felvételek nem voltak szükségesek, de lehetségesek sem lettek volna, mert Romából csak üszök és hamu maradt, mint 2000 év előtt.

— Minden cikkért írja felel. — Az „Erdélyi Élet” hasábjain helyet talál minden közérdekű esemény. Belső és külső munkatársaink mindenről az igazat és csak az igazat írják. — Nem igazat írni nem szabad.

A fehér démon

A közelmúltban adtunk hírt arról a külföldi sajtóban regisztrált szomorú hírről, hogy a fehér méreg: a kokain és morfium áldozatainak száma egyre gyarapszik és a nemzetközi rendőrségi munka teljes aktivitására van szükség a lelketlen méregüzerek ártalmatlanná tételéhez. A fehér méreg elleni nemzetközi küzdelemnek egyik legfontosabb része az a propaganda, amely — felvilágosít. A propaganda eszközei közé természetesen a film is bevonul, persze nem a tudálékos oktatás sokszor unalmas részleteivel, hanem inkább izgalmas mese keretében a szemléltetés meggyőző fegyvereivel.

Ilyen izgalmas propagandafilm a kokain és a morfium ellen a Fehér démon, Hans Albersszel, a főszerepben. Döbbenetes színekkel festett jelenetekben kézzelfogható valóságban kapja a néző egy szerencsétlen fiatal színész nő tragédiáján keresztül leírását annak, mit csinál a morfium az emberrel. Ugyanakkor pedig izgalmas hajszákon keresztül szemléltető képet kap a nemzetközi kábítószer-csempészek minden országot behálózó munkájáról is: milyen vakmerően, embertelen eszközökkel és áldozatoktól vissza nem riadó energiával dolgoznak és helyezik el titokzatos csempészutakon, az emberi rafináltság minden eszközét kihasználva, gyilkos árújukat.

A filmen Hans Albers fordul a fehér méreg terjesztői elleo és kopó módjára nyomozza ki országokon keresztül misztikus rejtekhelyeiket és juttatja őket hol rendőrökre, hol pina pedig megérdemelt halálhoz. A női főszerepben Gerda Maurus igen tetszett a közönségnek.

Ónagysága nem akar gyereket

Clement Vautel világhírű regényét is elérte a nagy-sikerű művek sorsa: hangosfilmre vették fel. A regény maga roppant mulatságos mű, de még mulatságosabb, még sikerültebb a film, amely a régi francia vígjátékok minden előnyét egyesíti magában anélkül, hogy egy pillanatra is bántóan pikáns, vagy kétértelmű volna.

Egy fiatal asszonyról van benne szó, aki nem akar gyereket, mert karcsu alakját megromtaná és azután nem maradna annyi ideje szenvedélye kielégítésére. Ónagysága nem ér rá gyermek világrakozatalával foglalkozni, mert éjjel-nappal sporttal van elfoglalva. Délelőtt tornászik, délben ping-pong van a műsoron, a nap többi óráját tennis és hockey tölti ki. A bonyodalmak már a nászuton kezdődnek, ahová a fiatal asszonyka kedvenc tenniszpartnerét is magával viszi és rengeteg borsot tör férjecskeje kényes orra alá. Folytatódik a kellemetlen helyzet odahaza is, ahol ebéd helyett ping-pong

mérközést találhatnak a hazatérő férjnek. Szegény áldozat türi egy darabig a dolgot, azt hiszi, hogy az asszony is megelégszik ezzel az életmóddal és házias szokásokat vesz majd fel,

Végre betelik a mérték es férjzáró megszökik hazulról. De hová mehetne szegény? Francia regényről lévén szó, nem marad más menedéke, mint legénykori szerelme, régi barátnője, akinél megkaphat mindent, amit otthon nélkülöznie kellett. A barátnő azonban nagyon okos asszony és egy cseppet sem önző. Csakhamar rájön, hogy a fiatal pár tulajdonképpen szereti egymást és minden félreértés dacára sem tudnak élni egymás nélkül. Erre azután kedves jelenetek közepette kibékíti őket egymással. Ezután újra nászra indulnak a fiatalok, de most már boldogan és zavartalanul.

Az újdonság fordulatos és nem mindennapi tartalma nem teszi kétségessé, hogy valóban a legalkalmasabb téma került ezuttal a felfevőgép elé. A kedves cselekmény kitűnő jelenetekre ad alkalmat és a rendezőnek szinte sugallmazza a jobbnál jobb ötleteket. A családi élet karikatúrája jelenik meg a néző szemei előtt és egyik kép jobban mulatgat, mint a másik. A hatás egyre fokozódik és ügyes ökonómiaival a végjelenetekben jut kulminációs pontjához.

Az új vígjáték szereposztása remek. A fiatal sportkedvelő menyecskét Liane Haid, a nagyszerű primadonna ját-

BCU Cluj Central University Library Cluj

LUANA

(Paradicsom madár)

Egy fantasztikus me-
sésű film, amely ugy-
hat a nézőre, mint

egy szellő szárnyán
tovasuhanó Haway-dal,
melynek melódiája

Dolores del Rio

lebilincselő szépsége és játéka pedig a
trópikus természet romantikus varázsa.

sza, aki ebben a szerepében mindenekelőtt szebb, mint valaha. Karcsu alakja az igazi sportlédit mutatja és szívhezszóló játékával a rajongás minden válufaját és fokozatát elénk tárja. Találó vonásokkal jellemzi a nőt, aki annyira rajong a sportért, hogy közben elfelejt nőnek lenni. Kiáltó ellentétként hat azután újra a fordulat, amikor megzörol a szive és újra szerelmes asszonnyá változik. A férj szerepében Georg Alexander nyújt valódi kabinetalakítást. Szevntelen, de izléses játékmadora jól érvényesül a kijátszott férfi alakjában és főképp a komikus hatások keresésében és kidolgozásában. Egy vidám nagybácsi szerepében Otto Wallburgal találkozzunk, aki olyan jó, hogy még értelmetlen hadarását is megbocsájtjuk neki. A nagymamát, aki szintén ellenzi unokája megszületését, Erika Glässner játsza és ezzel a legjobb komikák sorába került. Általában együtt van minden és mindenki, aki és ami a sikerhez szükséges és így érthető az a rokonszenv, mellyel külföldön mindenütt fogadták ezt a filmet. Vautel ötletei a mozivasznon épp olyan népszerűek lettek, mint regényalakjukban voltak és sokáig élni fognak a közönség emlékezetében.

F. P. 1 nem válaszol

Igazán grandiózus film. Nem annyira a hatalmas tömegek miatt, melyeket megmozgat, vagy a különleges színészi teljesítmények következtében, melyeket végigélvezhetünk előadása alkalmával, hanem az egészen rendkívüli technikai építkezésekért melyekre elkészítéséhez szüksége volt. Az UFA ugyanis nem csinált kevesebbet akkor, mikor elkezdte ennek a filmjének a fényképezését, mint hogy egyszerre megvalósította Verne Gyula mesebeli uszó szigetét.

Egy ötszáz méter hosszú és ennek megfelelően széles uszó szigetet épített a tenger közepére. Vasból. Hihetetlen arányu gépezetekkel, szerkezetekkel, tartányokkal, hangárokkal együtt. Az újdonság története ugyanis arról beszél, hogy egy merész feltaláló kifejti, hogy az Amerika és Európa közötti légi közlekedést csakis akkor lehet megvalósítani, ha lesz az óceán közepén egy szilárd pont, melyre leszállhatnak és ahol üzemanyagkészleteiket kiegészíthetik a repülők. Ezért kell elkészíteni az F. P. 1-et (ez a rövidített neve az uszó szigetnek) és ezért el is készítik. Az építkezés szemeink előtt indul meg és ugyanígy fejeződik be. A technikai tudás ott lebeg az óceán közepén készítőjének diadalára és ellenségeinek mérhetetlen kétségbeesésére.

De ezek az ellenségek sem nyugszanak. Elhatározzák, hogy elpusztítják az uszó szigetet. Embereket bérelnek fel, akik a zseniális feltalálót revolverlövésekkel halálosan megsebesítik, az F. P. 1. legénységét pedig kábítógázokkal tehetlenné teszik. Mikor pedig mindez megvan, kinyitják az uszókamráknak, melyek az egész alkotmányt a víz felett tartják, a szelepeit, hogy azok vízzel teljenek meg és

süllyesszék a tenger fenekére az emberi lángésznek ezt a remekét.

Hamburgból állandó rádióösszeköttetés áll fenn a szigetett gyártó részvénytársaság vezetői és maga sziget között. Mikor azonban a gaz merénylet véghezvitele megkezdődik és az első revolverlövés eldördülnek, akkor az F. P. 1. nem válaszol többé. Repülőgépeken indul meg a mentőexpedíció, mely igen drámai bonyodalmak után kellő pillanatban sikeresen viszi véghez munkáját. Közben természetesen a szerelem és a féltékenység játéka sem hiányzanak az UFA legujabb filmjéből. És ezek játékok sikeresen töltik ki az onságnak azokat a részeit, melyekben a technikai csodák látványai megengedik, hogy a gépezetek mellet az embereket is észrevegyük.

A főszerepeket Hans Albers, Sybille Schmitz, Paul Hartmann és Peter Lorre játsszák. Nagyon jók mind a hárman.

A film felvételei szépek és hatásosak. Ezuttal azonban, mintha a fényképésznek nem is lett volna tulságosan nehéz dolga. Az építész és a technikus olyan remek témákat szolgáltatott neki művészetének kifejtésére.

— Mi a bankok véleménye egymás mérlegéről ?

A háboru alatt minden galiciai faluban kidobolták a hadijelentéseket. A kisbíró végigment a falun, dobolt és harsány hangon bementa, hogy a San folyónál ötezer foglyot ejtettünk, 10.000 fegyvert és 60 ágyut zsákmányoltunk.

Igy ment ez heteken át, a kisbíró dobolt és bejelentette a fényes haditényeket. Egy galiciai sídó egyszer így dobolás után utánaszaladt és szólt:

— Nézze, barátom, ez rendben van, ennyi foglyot, ennyi ágyut nyertünk. De azt is mondja meg nekem, barátom, hogy mit vesztettünk ?

A kisbíró ránéz, megsodorja a bajuszát, köp egyet és a világ legnyugodtabb hangján mondja:

— Azt odaát az ellenségénél dobolják ki.

A fővárosi minőségben kapható Aradon is a

Luther

Képviselőt Aradvárosra és megyére: Dep. de

B e r e

sör

Arad, Bulevardul Reg. Ferdinand 33. —
Telefon : 141.

Luther

Városi kávéház

Leszállított árak. Elsőrendű kiszolgálás. Elkülönített játéktér. — Szeparált bridgeszalon. — Estéinkint parkettanc. — Arad város közönségének évtizedek óta megszokott találkozóhelye.

Kül- és belföldi gyógyszerkülönlegességek

Vojtek gyógyszerertár

A j á n d é k o t
előnyös és olcsó árakon
vásárolhat

CSÁKY
órás ékszerésznél

A R A D, Luheránus
templommal szemben.
Óra, ékszerjavítás, ék-
szervésés elsőrangú
kivitelben. oo oo oo

Csak az árak ol-
csók, minőségeink
változatlanul jók!

Csak az árak ol-
csók, minőségeink
változatlanul jók!

G O L D S T E I N L A J O S

Divatruháza Arad, S rada Bratianu (Weitzer-János-ucca) 2.
Mélyen leszállított árakon nagy választékot nyujunk kosztüm és
kabátujdonságokban, bársonyok, selymek és mosóanyagokban. —
A hölgy- és férfiközönség kedvelt bevásárlási helye. oo oo oo

Tavaszi angol és francia divatlapok meg-
érkeztek a „R E V Ü“ SZALONBA

C S O N T

elsőrendű uriszabósága, volt Deák F.-u. 15.

Kiváló minőségű bükk és tölgy parketta
Mindennemű I osztályu száraz tűzifa
Bohn gyártmányu „Ultrasejt“ téglá
és cserép

Kornis Testvérek R.-T.-nál,
Arad, Strada Alexandri 1. (volt Salacz-
ucca) Telefon 501.

Internationale Waren Clearing Gesell-
schaft (Nemzetközi Clearing Társaság)

CAGERO S. A. R. București :-: aradi iroda:
Bul. Regina Maria (Andrássy-tér) 17. sz. — Telefon 615.

Tiszteld mindenki
HITÉT! — Bizzál a
tisza Szerelem hatal-
mában! — Ne feledd,
hogy a Jóság örökké
győzni fog!

EZEKRE T AN IT AZ

AVE CAESAR

(A kereszt jegyében)
minden idők leghatal-
masabb filmje.